

למה אלכסנדר? לנו היה ברור אלכסנדר ינאי. נחל אלכסנדר היה לנו הנהר. זרקו אותך מבית ספר אתה רוצה להתנחם, הולך לנחל. ללמוד לשחות לומדים בנחל הצלחת לשכנע אותה לטייל איתך, לאן? לנחל, ויש אומרים לפרדס. ואיך הולכים? הולכים ברחוב של סמוסיא עד לעץ האשכוליות האדומות. מבחוץ הן צהובות אבל מבפנים הן אדומות. שם, ליד העץ, יורדים במורד השביל המפריד בין המגרש של גרשוני למגרש של כהנוביץ. למטה בקצה המגרשים מחכה מאיימת החורשה. חורשה עבותה של אקליפטוסים ענקיים. על האדמה שמתחתם שברי עלים וקוצים ומתחתם חביות עמדות אשר נחפרו וכוסו בשקי חול במלחמת השחרור והן מסמנות את הגבול. עוברים את החורשה ואנחנו בחולות. ובחולות גבעות חול. פה ושם שיחים ולפעמים מתגלה ביניהן שכבת אדמת החמרה שמתחתן. שכבת החמרה הפחות חדירה למים עוצרת בעדם מלחלחל למטה והחולה שמעליה אוצרת אותם בתוכה. בשנים גשומות מאוד נקווים בין החולות אגמים, אליהם באות ציפורי מים וצפרדעים משריצות שם ראשנים. אנחנו עכשיו בקיץ הולכים יחפים בחול החם ונזהרים מכפתורי קוצים. בחולות נראים עקבות של בעלי חיים, לטאות ורמשים. לפעמים רואים חיפושיות המגלגלות כדור זבל במעלה החולה. בראש החולה שיחי רתמים.

לבסוף מגיעים. מגיעים אל המקום בו החולות יורדים לים ליד הסלע. הסלע בהא הידיעה כי בנחל אלכסנדר סלע אחד והוא שם. בדרך כלל החוף החולי יורד מתון עד למים ובתוכם, אבל ליד הסלע המים העמוקים וזה המקום שבו לומדים לשחות הקטנים. ואיך אתה למד? התקרבת אל הסלע, זהו. הילדים היותר גדולים זורקים אותך למים, המים עמוקים ולכן אינך עומד וכך אתה למד. לא טבעת בפעם הראשונה סימן שלמדת שחית כלב. כשזו ברשותך אתה קופץ מן הסלע שוחה מטרים אחדים וחוזר לחוף, חוזר על כך כמה פעמים אחדות ואז אוזר עוז וחוצה ומשם אין לך מנוס, אלא לשחות אל החוף אשר בצד השני. הצד השני היה טריטוריה ערבית. השטח היה שייך לכפר הערבי שומלי. שם על קו המים ערבים גברתניים שחורים כפיח כמעט ערומים משליכים אל הנחל רשתות (שבקיה) ושולים דגים. מעבר לקו המים סבך קני סוף ופטל, מעבר לו שדה של אבטיחים ולאחריהם "שדות הציד הנצחיים של הרוח הגדול" ובהם חולות בראשן אלונים ובעמקים שביניהן המוני פרחים. פרחים מכל המינים צפופים וקטנים. בכל שנה באביב ברגע של חסד הם נולדים, גדלים, פורחים ומתים. שבועיים שלושה לוקח להם כל העניין אבל כשזה זה, זה נראה כמו הגן, גן העדן כמובן. על שלנו אינני סומך עם כל הוראות וההנחיות אשר בגמרא, לכן בחרתי לכנותם "שדות הציד הנצחיים של הרוח הגדול" שזה גן עדן של האינדיאנים אשר בספרו של קרל מאי.

אחרי שלמדת שחית כלב באות השחיות האמיתיות: שחית חזה, שחית קראול, שחית גב אותן אתה לומד מהסתכלות. אני הסתכלתי על אבא שלי וכך יצא שאני שוחה שחית צד. משהו שכנראה רווח בשומסק אשר באוקראינה. בשחית צד שחיתי את שלוש מאות המטרים עד סמרה. בית, אולי טירה, מבצר ערבי נטוש הצופה אל עיקול הנחל. אומרים שזה היה הבית של האפנדי שמכר את אדמת עמק חפר ליהודים. וכששמע על כך בנו, דחף אותו מן הגג, נפל ונהרג. אתם רוצים תאמינו. הלאה מזרחה גשר העץ. גשר העשוי קורות אקליפטוס שהקימו המתיישבים הראשונים ללא כל ידע, לא באקליפטוס, לא בהנדסה ולא בנהר. גשר אשר נשא על גבו אותנו, את עגלותנו העמוסות, את טרקטורינו ומשאיותינו כשישים שנה עד אשר לא יסף, כי נשרף. מזרחה מן הגשר ליד קיבוץ מעברות הנחל מתכווץ לפלג ושם היה מקום שבו הנשים הערביות היו שואבות מן הברז מים בכדי חרס, כדי חרס שחורים שהיו נושאות על ראשן זקופות וגאות. משם עולים בנחל עד להרי שומרון. אם הולכים מן הסלע מערבה מגיעים לשפך. המקום שבו נחל אלכסנדר נשפך אל הים. חשבתם בוודאי, על דלתא ביבשה ומניפת מים מתוקים חומים בתוך הים, לא ולא. לפעמים השפך נסתם ולפעמים היה נחל מתרחב לקראת השפכו לים. מתרחב ומתרדד ועומקו לא יותר משיבר או שניים. שם המים שקופים ובעונה רצופים בסרטנים. סרטנים בצבע כחול בעלי שריון קשיח גדול מכף יד איש ולפנים ממנו צבתיים אימתניות. הולך יחף במים היה צריך להזהר מהם ומצבתותיהם. היום אני יודע שהסרטן הזה, בשמו הלועזי קראב, הינו מאכל תאוה ופעם חיכיתי בתור באורך כחצי קילומטר בושינגטון המעטירה בכדי לזכות ולאכול מרק סרטנים, קרב צ'אודר בלשונם.

מערבה מן הסלע הנחל זורם בחולות, מזרחה ממנו באדמה הכבדה השחורה שם גדלות על שפת הנחל משני צדדיו חומות של קני קני סוף. יום אחד כאשר באתי הביתה לחופשה מן הצבא אמר לי אחי אורי הקטן ממני "בוא". נסענו בטרקטור בדרך העוברת לאורך הנחל בין חומת קני הסוף והשדות שלנו. אורי עצר, ירדנו מן הטרקטור ושנינו חצינו יחפים בסבך קני הסוף עד לקו המים. משם הלכנו בתוך המים לאורך החוף. אורי הלך בשקט ודיבר בלחש. פה עצר והצביע על נוטריה במים, שם הציץ חתול ביצה, על ענף עמד שלדג, בין השיחים נמלטה נמיה ובמים צב. וכל זה מטרים ספורים מן הדרך בה הייתי נוסע כמעט כל יום. זה לא העיניים חשבת, זה הראש, צריך לדעת לראות. אורי ידע לראות אבל ידע גם לעשות. עד היום אני רגיל להתקלח בטוש ולא להשתכשך באמבטיה ויש לכך סיבות. כשבמפעל השימורים של גבעת חיים עלה הסכר על גדותיו ומבול של מים רעילים הציף את הנהר והמית שם כל בשר. אורי, אשר ידע את אורחם וריבעם של הצבים הנדירים שבנחל, חש בסכנה לקיומם וכמו נוח בשעתו נחלץ להצילם. אסף את ביציהם מן המחבוא בחול אשר ליד הנחל שם טמנום כהרגלם, טמנום במקום בטוח וכשבקעו הקטנים שיכנום עד יעבור זעם. היכן? אצלנו באמבטיה.

ברוב ימות השנה מתפתל הנחל בין חולות ושדות. לא רחב גם לא ארוך ואפילו לא עמוק, אבל יש ימים שבהם היה נורא הוד. אחת לשנים אחדות בימי גשם וסערה היה הנחל מתמלא על גדותיו, מציף את השדות משני צדדיו, נושא ערימות ענקיות של קני סוף בגליו, נשפך אל הים בזרם רחב ויוצר דלתא חומה במרחב. ולפעמים היה הנחל נשרף. פעם ביום חמסין שהאוויר היה יבש והרוח חזקה, נדלק הסוף לחוף הנחל והאש התפשטה מערבה לכוון השפך, מזרחה לכוון הגשר, ובתווך עלתה בחומת קני סוף מעלה מעלה ובאחת צלחה את הנהר. שתי הגדות התלקחו באש אחת שעלתה השמימה ואני שכמעט נלכדתי באש ברחתי ללא פגע עד כמטווחי קשת שם נשארתי לעמוד וראיתי מחזה נורא הוד.

בשדה א' אשר ליד הנחל בראנו חלקת שדה מחומת הסוף אשר ליד הנהר. שרפנו, כיסחנו, חרשנו, הפכנו, זרענו, גידלנו ואספנו, אבל הסוף לא ויתר ולתקופת השנה היה שם שוב סוף אחר. יש שהיינו באים לשם לקטוף עגבניות, בחום היום בצהריים היינו אוכלים שם על שפת המים. לפני כן היינו כולנו אבא אני אורי ואברם מתפשטים שוחים בנחל, שולים דגים מן המלכודות, בוחרים את הטובות מכל העגבניות ואז יושבים ואוכלים. לפעמים הייתי שוחה לכוון הגשר, גשר העץ לשם היו שוחים ובאים גם הילדים שקטפו עגבניות בחלקות השכנות. ופעם, עמדתי במלוא קומתו הקטנה של ילד בן עשר, על קורת עץ האקליפטוס האיתנה, וקראתי בקול גדול "יחי ישי ספורים מלך גיבורי ה...". וקפצתי אל מימיו העכורים של הנחל העמוק, ממרום גבהו של הגשר.